

شناسایی عوامل موثر بر تصمیم‌های مالی مدیران با تاکید بر هوش سازمانی و هوش رقابتی و درک متورم از سواد

سمیرا سرایی

دانشجوی دکتری حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.

samirasaraei@yahoo.com

فاطمه صراف

دانشیار گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

aznyobe@yahoo.com

محسن حمیدیان

دانشیار گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.

hamidian_2002@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۰۳

چکیده

اموری همچون ادراک، حافظه، استدلال، تصمیم‌گیری و... همگی مواردی هستند که دانشمندان علوم شناختی می‌کوشند مکانیزم‌های شناختی و ذهنی مرتبط با هر یک را بیابند و تحلیل کنند. هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر تصمیم‌های مالی مدیران با تاکید بر هوش سازمانی و هوش رقابتی و درک متورم از سواد می‌باشد. در این مقاله نقش و جایگاه هوش سازمانی و هوش رقابتی و درک متورم از سواد به عنوان یک سوگیری شناختی بر تصمیم‌های مدیران مورد بررسی قرار گرفته است.

روش تحقیق حاضر، بر اساس هدف تحقیق و نحوه گردآوری داده‌ها از نوع کاربردی است. جامعه آماری مدیران و حسابرسان شرکتهای پذیرفته شده در بورس و اوراق بهادار تهران می‌باشد. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه جمع‌آوری شده‌اند. به منظور برآورد مدل و تجزیه و تحلیل داده‌ها از رویکرد معادلات ساختاری استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد. کلیه شاخص‌های کلی و جزئی مدل در سطح قابل قبول قرار داشتند؛ لذا داده‌های جمع‌آوری شده تا حد زیادی مدل نظری تدوین شده را حمایت کردند. در مجموع نتایج این تحقیق حاکی از نقش مهم خطاهای سوگیری بر تصمیم‌های فردی مدیران و بازتاب آن در شرکتهای می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: هوش سازمانی، هوش رقابتی، درک متورم، سواد، تصمیم‌های مالی.

۱- مقدمه

سازمان‌ها متشکل از مجموعه‌ای از انسانها هستند که این افراد هر یک دارای شخصیتی منحصر به فرد بوده که در تعاملات خود با سازمان و دیگران آن را بروز می‌دهند (عمورضایی و همکاران، ۱۴۰۲). بسیاری از تصمیماتی که توسط افراد حرفه‌ای همچون مدیران گرفته می‌شود، به صورت مستقیم یا غیرمستقیم و به مقدار کم یا زیاد می‌تواند بر مجموعه‌های گسترده‌ای از نهادهای جامعه تاثیر بگذارد (کابلی و همکاران، ۱۴۰۴). از زمانی که هربرت سایمون (۱۹۸۳، ۱۹۶۷)، با مطرح کردن عقلانیت محدود انقلابی در تئوری تصمیم‌گیری ایجاد کرد، همواره تصمیم‌گیری و شناخت فرآیند آن جزو مناقشات اساسی علمای علم رفتارشناسی و تصمیم‌گیری بوده است (کانمن^۱، ۲۰۰۳). محققان علوم مختلف در تحقیقات تصمیم‌گیری، همیشه به دنبال تبیین نقش احساسات بوده‌اند؛ مثلاً در علم فلسفه سالامون احساس مثبت و منفی را در تصمیم‌گیری تبیین کرد (سالامون^۲، ۱۹۷۶) در علم اعصاب فیلپس و همکاران^۳ (۲۰۲۳)، اثرات احساسات بر روی قضاوت و تصمیم‌گیری (JDM) را شناسایی کردند؛ مقالات علمی سالانه در مورد احساسات و تصمیم‌گیری از ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ و دوباره از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱ دو برابر شده است.

توسعه اجتماعی و اقتصادی در آینده نصیب سازمانهایی میشود که بتوانند مدیرانی مشتمل بر بهترین و درخشانترین استعدادهای انسانی را جذب کنند که ویژگیهای فردی یکی از عوامل مهمی است که بر عمل و رفتار مدیران مالی شرکتها تأثیر میگذارد و این خصوصیات فردی در نهایت در تصمیمات مدیریتی و رفتار سازمانی آنان مؤثر خواهد بود. همچنین ویژگیهای مدیران مالی، رفتار سازمانی، تصمیمات مدیریتی، سرمایه گذاری، کارایی و عملکرد مالی آینده و غیره را تحت تأثیر قرار میدهد. از اینرو، مدیران مالی برای آنکه بتوانند در شغل خود کارا و موفق باشند میبایست از نظر ویژگیهای فردی با شغل خود انطباق داشته باشند (عمورضایی و همکاران، ۱۴۰۲).

این تصمیمات هنگامیکه توسط خط مشی گذاران ملی اتخاذ میشوند به لحاظ گستره و شدت تأثیر آن بر روی افراد مختلف بسیار مهم است (گراند و هاتر^۴، ۲۰۱۴). اینجاست که نقش احساسات و تأثیر آن بر خط‌مشی‌گذاری می‌تواند از اهمیت بالایی

برخوردار شود (پاتنام و مومبی^۵، ۱۹۹۲). اگرچه احساسات همواره اثر منفی بر روی تصمیمات ندارند ولی از آنجا که احساسات اثرات عینی بر کیفیت روابط افراد با پدیده‌های مرتبط با تصمیم (اکمن^۶، ۲۰۱۷، کلتنر^۷ و همکاران ۲۰۱۴)، الگوهای اجتماعی (هاروی^۸، ۲۰۱۸). انتخاب‌های اقتصادی (ریک و لاونشتاین، لرنر و همکاران^۹، ۲۰۱۴)، انتخاب سیاست (لرنر و همکاران ۲۰۱۴؛ لرنر و اسمال ۲۰۱۸)، انتخاب خلاقانه گزینه‌ها (فردریکسون^{۱۰}، ۲۰۲۱)، رفتار فیزیکی (تیلور^{۱۱}، ۲۰۲۱) و سلامت روان (کرینگ^{۱۲}، ۲۰۲۰) و رفاه عمومی (سینگر و ریف، ۱۹۹۸)، دارند. معمولاً تصمیمات اجتماعی باید کاملاً عقلایی و به طور حرفه‌ای اتخاذ شوند (برامز^{۱۳}، ۲۰۱۴)، باید ضمن شناخت تأثیر آن‌ها درصدد کاهش تأثیر احساسات منفی بر روی تصمیم‌گیری افراد بود (ترولاف و همکاران^{۱۴}، ۲۰۱۴)، تا مانع تصمیم غلط شکل‌گرفته از یک احساس غلط شد که می‌تواند موجبات زیان یک جامعه را فراهم کند (سلیگمن و آدلر^{۱۵}، ۲۰۱۶).

مؤلفه‌های روانشناختی عبارتند از مجموعه‌ای از عوامل روانی و روحی که از طریق اثرات فردی و بین فردی بر عملکرد و اثربخشی سازمانی اثرگذار میباشد (پراییتو و توباستووی، ۲۰۲۲). بنابراین نیاز است چگونگی تصمیم‌گیری، عوامل موثر و تمام جنبه‌های موجود به خصوص تصمیم‌های مالی مورد بررسی قرار گیرد. بر این اساس مسئله اصلی تحقیق حاضر شناسایی عوامل موثر بر تصمیم‌های مالی مدیران با تأکید بر هوش سازمانی و هوش رقابتی و درک متورم از سواد می‌باشد.

در این پژوهش پس از بررسی مقدمه در بخش اول به مبانی نظری و پیشینه پژوهش در بخش دوم؛ روش پژوهش در بخش سوم و برآورد مدل در بخش چهارم پرداخته شده و در نهایت اقدام به جمع‌بندی و ارائه پیشنهادها شده است

۲- مبانی نظری

قضاوت و تصمیم‌گیری شاخه‌ای از روانشناسی شناختی است که برای محققین حسابداری نیز جالب توجه می‌باشد (رهنمای رودپشتی و یزدانی، ۱۳۸۸). مدیران و رهبران هر روز تصمیمات مختلفی می‌گیرند که شامل به اشتراک‌گذاری اطلاعات، تجزیه و تحلیل داده‌ها، توسعه ایده‌های تازه، ارزیابی دوره‌های مختلف عمل و اجرای سیاست‌ها می‌شود (چاندرا^{۱۶}، ۲۰۱۰).

⁹ Rick & Loewenstein, Lerner et al

¹⁰ Fredrickson

¹¹ Taylor

¹² Krings

¹³ Brams

¹⁴ Truelove

¹⁵ Seligman & Adler

¹⁶ Chandra

¹ Kahneman

² Solomon

³ Phelps, Hessner-Sokol & Lempert

⁴ Grande & Hutter

⁵ Putnam & Mumby

⁶ Ekman

⁷ Keltner

⁸ Harvey

تصمیم‌گیری به عنوان مسئولیت اصلی مدیریت تلقی می‌شود (الخمیس^۱، ۲۰۱۱). قضاوت‌های تصمیم‌گیرندگان، تجزیه و تحلیل و درک آنها از اطلاعات را تعیین میکند و گزینه‌های تصمیم، تحت تأثیر فرایندهای ادراک و قضاوت قرار می‌گیرد (پورکریم و همکاران، ۱۳۹۹)

در منظر اداری، تصمیم‌گیری به عنوان پایه و اساس هر سازمان تلقی می‌شود؛ زیرا منشأ همه فعالیت‌های دیگر است؛ بنابراین تصمیم‌گیری مهم‌ترین مؤلفه و اقدام اصلی در عملیات هر سازمان است (کومار و گاتام^۲، ۲۰۱۸). افرادی که مشکلاتی در تصمیم‌گیری دارند به دلیل این که به هیجانات و شناخت‌های خود آگاهی ندارند و نمی‌توانند از کارکردهایی اجرایی درست استفاده کنند به احتمال زیاد، بیشتر دچار تعلل، شک و تردید در موقعیت‌های تصمیم‌گیری می‌شوند (عباسی و همکاران، ۱۳۹۳) زمانی که تصمیم‌گیری صحیح و باکیفیت در کل سازمان ریشه دوانده باشد، ظرفیت آن برای تصمیم‌گیری کارآمد و موثر قابل تحقق است (بورسالی اوغلو، ۲۰۱۱)

بررسی مطالعات انجام شده در زمینه روانشناسی شناخت، بیانگر این نکته است که افراد، دارای تفاوت‌های فردی مهمی در زمینه مسائل شناختی هستند که در حل مسائل و تصمیم‌گیری به آن اتکا می‌کنند. ویژگی‌های شناختی استفاده‌کننده اطلاعات بر درک او در این که چه اطلاعاتی نسبت به موضوع تصمیم مهم و چه اطلاعاتی نامربوط است تأثیر گذاشته و در تأثیر اطلاعات بر رفتار نهایی او مؤثر است (پورکریم و همکاران، ۱۳۹۹) تصمیمات اتخاذ شده توسط سازمان بر ذینفعان و کارکنان تأثیر می‌گذارد. (نگولسکو^۳، ۲۰۱۴). به همین دلیل، اثربخشی تصمیمات و ارتباط آن‌ها با اهداف یک سازمان برای دوام طولانی مدت مأموریت آن ضروری است (سچی^۴، ۲۰۱۱).

تصمیم یک مسیر عملی مبتنی بر فرآیند تعریف گزینه‌ها است (سرتل و همکاران^۵، ۲۰۱۳)، انتخاب منطقی‌ترین دیدگاه یا جایگزین از طیفی از دیدگاه‌ها در مورد یک موضوع است (گونزالس و دات^۶، ۲۰۱۶؛ شهید، رپون و برتا^۷، ۲۰۱۹) و قضاوت کردن (کونش^۸، ۲۰۱۴)، به منظور دستیابی به نتایج مورد نظر (شیشمان^۹، ۲۰۱۰). این رفتاری است که نشان می‌دهد یک شخص چگونه یک مشکل را تعریف می‌کند و به آن برخورد می‌کند (براتون، کالینان، فورشاو، و ساچوک^{۱۰}، ۲۰۰۷) و یک راه‌حل جایگزین برای حل آن انتخاب کند (ابودهر و اولوسلو^{۱۱}،

۲۰۱۸). تصمیم‌گیری از طریق چندین گزینه در جهت دستیابی به نتایج مطلوب است (اسماعیلیان و عزیزی نژاد^{۱۲}، ۱۳۹۰). از آنجایی که نتایج قابل پیش‌بینی هستند، تصمیم‌گیری باید معقول در نظر گرفته شود (نگوسا و گابریل^{۱۳}، ۲۰۱۷).

درک متورم از سواد

یکی از مولفه‌های روانشناختی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است، درک متورم از سواد می‌باشد که در دو بعد مالی و ICT مورد توجه بوده است. در این پژوهش بر درک متورم از سواد تمرکز خواهد شد. درک متورم از سواد بر اساس پژوهش بالاسوبرامنیان و اسپرینگر (۲۰۲۰)، عبارتست از تفاوت بین سواد خود ادراک شده و سواد عینی.

سواد مالی و سواد ICT عینی و سواد مالی و سواد ICT درک شده هر دو بخشی از انتخاب‌های خوب را توضیح می‌دهند؛ اما واریانسی که آن‌ها توضیح می‌دهند نسبتاً کم است. این پژوهش امکان وجود تفاوت بین این دو معیار را نسبت به سطوح مربوطه بررسی می‌کند. و ممکن است به توضیح انتخاب‌های ضعیف کمک کند. به این معنا که اگر اعتقاد دارید که مسائل را درک می‌کنید؛ اما در واقع این کار را نکنید، شاید شما در معرض خطر بیش‌تری نسبت به کسی هستید که از کمبود سواد خود آگاه است و ممکن است قبل از انجام کار کمک دریافت کند.

سواد مالی عینی

امروزه ابزارهای مالی، یکی از ارکان لاینفک زندگی بشر است. تحقیقات نشان می‌دهد هرچه سطح سواد مالی افراد یک جامعه بیشتر باشد، رونق مبادلات مالی و سطح رفاه افراد آن جامعه نیز بیشتر می‌شود. به همین خاطر است که در دهه اخیر اقدامات قابل توجهی توسط افراد و ارگانهای دارای صلاحیت‌های علمی معتبر نظیر بانک جهانی و فاین اسکپ و و نظیر اینها در راستای معرفی، ارزیابی و شیوه‌های بهبود سواد مالی افراد ارائه گردیده است (دیانتی دیلمی و حنیفه زاده، ۱۳۹۴)

سواد مالی اغلب مستلزم دانش درباره درستی تصمیم‌گیری‌های مربوط به امور مالی شخصی ویژه‌ای مانند املاک و مستغلات، بیمه، سرمایه‌گذاری، صرفه‌جویی، برنامه ریزی مالیاتی و بازنشستگی است. برخی صاحب‌نظران آن را شامل

⁸ Kunsch

⁹ Şişman

¹⁰ Bratton, Callinan, Forshaw & Sawchuk

¹¹ Aboudahr & Olowoselu

¹² Secchi

¹³ EsmailiandAzizi Nejad

¹ Al-Khamis

² Kumar & Gautam

³ Emma Butterfield, March

⁴ Negulescu

⁵ Ngussa and Gabriel

⁶ Certel et al.,

⁷ Shahid, Rappon, & Berta

(دسترسی)، مرتب‌سازی و طبقه‌بندی اطلاعات (مدیریت)، خلاصه کردن داده‌های دیجیتال (ادغام کردن)، کیفیت ساختن قضاوت در مورد اطلاعات دیجیتال (ارزیابی) و تولید اطلاعات جدید (ایجاد کردن) (تیمو نامبز، ۲۰۲۱).

سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات مجموعه‌ای از مهارت‌های مرتبط با استفاده از فناوری‌های معاصر برای پردازش اطلاعات و ارتباطات است. این تعریف عمده‌ا با توجه به پیشرفت‌های فناوری در طول زمان متغیر است - این شامل تغییراتی هم در خود فناوری‌ها (هم سخت‌افزار و هم نرم‌افزار) و همچنین در دامنه فعالیت‌های انسانی است که توسط آن فناوری‌ها تسهیل می‌شود. (ویلسون، اسکالیس و گوچیو، ۲۰۱۵). می‌توان سواد اطلاعاتی را به عنوان قدرت دسترسی موثر به اطلاعات با ارزش و آگاهی از چگونگی سازمان‌دهی دانش، اطلاعات و روش‌های مختلف جستجو و توان تشخیص موثرترین اطلاعاتی که برای مشکلات و تصمیم‌گیری‌ها نیاز می‌باشد تعریف نمود (رجب زاده و اسمعیل پور، ۱۳۹۵).

سواد مالی و سواد فناوری، اطلاعات و ارتباطات (ICT) درک شده (ذهنی)

تحقیقات صورت گرفته، افزایش دانش مالی عینی به تنهایی در بهبود تصمیم‌گیری مالی موثر به نظر نمی‌رسد. صفات روان‌شناختی دیگر و سوگیری‌های شناختی که به راحتی تغییر نمی‌کنند می‌توانند تأثیر بیشتری در انتخاب‌های مالی داشته باشند (فراندرز، لینچ و نیتمایر، ۲۰۱۴). رفتارهای مالی بهتر نیز می‌تواند ریشه در تمایل به استفاده از دانش داشته باشد، نه فقط کسب دانش عینی (کمپسون، کولارد و مور، ۲۰۰۵). انتخاب‌ها همچنین می‌توانند تابعی از تعصبات یا خودکنترلی باشند که با دانش مالی عینی سازگار نیست (کارلین و رایینسون ۲۰۱۲؛ دی مسا، ایرلنبوش و رینیر ۲۰۰۸)؛ در خصوص ICT نیز از نظر اندازه‌گیری، خود گزارش‌دهی یک روش معتبر و رایج برای ارزیابی سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات ارائه می‌دهد (زلمن، شمیس، آودیوا، واسیلیف و فرومین، ۲۰۱۱).

نقش هوش در تصمیم‌گیری

تحقیق پیرامون هوش به عنوان مفهومی جذاب و شگفت، به جز روانشناسی ادراکی و فردی در بسیاری از رشته‌های دیگر نیز مورد توجه قرار گرفته است. یکی از رشته‌هایی که به این موضوع پرداخته و علاقه فزاینده‌ای به آن دارد، ادبیات مرتبط با توسعه سازمان و مدیریت است. با وجود توجهات بسیار زیاد، این مفهوم کماکان در دانش توسعه سازمانی مبهم می‌باشد. هوش مجموعه‌ای از توانایی‌های شناختی است که

دانش صمیمی از مفاهیم مالی مانند ترکیب علاقه، برنامه‌ریزی مالی، مکانیزم‌های استفاده از کارتهای اعتباری، روش صرفه‌جویی سودمند، حقوق مصرف‌کننده، ارزش زمانی پول، وغیره دانسته‌اند. تعریف استاندارد سواد مالی عبارت است از "داشتن دانش، مهارت، و اعتماد به نفس برای اتخاذ تصمیمات مالی (میرزایی و شیرازیان، ۱۳۹۸). گاترگود و وبر (۲۰۱۷)، گزارش دادند که پاسخ‌دهندگان نظرسنجی با سواد مالی ضعیف از بی‌تجربگی مالی خود آگاه بودند و به احتمال بیشتری بدهی‌های پرهزینه مانند محصولات وام مسکن جایگزین (AMP)، با پرداخت‌های پیچیده پشت سر هم را انتخاب می‌کنند.

سواد فناوری، اطلاعات و ارتباطات (ICT) عینی

بسیاری از سازمان‌ها با انتخاب فناوری اطلاعات به عنوان استراتژی خود، همگام با تحولات غیرقابل پیش‌بینی، از مزایای همگرایی قدرتمند رایانه، فناوری ارتباطات و ظهور شاهره‌های اطلاعاتی، مدل جدیدی از کسب و کار را طراحی و به خدمت گرفته‌اند. بنابراین، لازم است مدیران برای ایفای نقش حیاتی و اساسی خود در به‌کارگیری و استفاده از این ابزار مهم؛ نگاهی هوشمندانه مبتنی بر دانش به این موضوع داشته باشند (رستگار و همکاران، ۱۳۹۸).

امروزه، مهارت‌های دیجیتال در خط مقدم روابط گسترده افراد با ابزارهای تکنولوژیکی قرار دارد (ویلسون، اسکالیس و گوچیو، ۲۰۱۵). سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) به عنوان یکی از اهداف آموزشی کلیدی برای قرن بیست و یکم دیده شده است. گسترش ملی / بین‌المللی ارزیابی سواد فناوری، اطلاعات و ارتباطات (ICT)، در مقیاس بزرگ ICLS بین‌المللی، PISA بین‌المللی، ACARA استرالیا؛ TILT آلمان) که در بسیاری از کشورهای مختلف و در چارچوب‌های مختلف انجام شده است را می‌توان به عنوان شواهدی از افزایش علاقه به مطالعه و بررسی این موضوع در نظر گرفت (ACARA ۲۰۱۵؛ فرالیون و همکاران ۲۰۱۳؛ لورنسیو و همکاران ۲۰۱۹؛ نسکیبل و همکاران ۲۰۱۳؛ آیدین ۲۰۲۰).

سواد ICT معمولاً از منظر عملکردی به عنوان توانایی افراد در استفاده از «فناوری دیجیتال، ابزارهای ارتباطی، و/یا شبکه‌هایی برای دسترسی، مدیریت، ادغام، ارزیابی و ایجاد اطلاعات به منظور عملکرد در یک جامعه دانش»، تعریف می‌شود (ETS، ۲۰۰۲)؛ بنابراین، سواد ICT به عنوان یک شایستگی جدایی‌ناپذیر برای مشارکت موثر و شکوفا در یک جامعه مدرن، از نظر اقتصادی و سلامت روانی در نظر گرفته می‌شود. به طور دقیق‌تر، سواد ICT شامل پنج جزء حیاتی است (ETS، ۲۰۰۲). از جمله دانش در مورد و توانایی یافتن اطلاعات دیجیتال

هوش رقابتی بواسطه اطلاعاتی ارائه می‌گردد که به توصیف رقابت در سازمان پرداخته و در آن واحد به پیش‌بینی حرکت‌های بازیگران محیط کسب و کار نیز می‌پردازد (رقبا، مشتریان، عرضه کنندگان، حکومت و غیره). هوش رقابتی فرآیندی سیستمی و تکراری برای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات درباره فعالیت‌های رقا، محیط و رویه‌های کسب و کاری در راستای دستیابی به اهداف سازمانی است (پورتر و میلر، ۱۹۹۱)

۳- پیشینه تحقیق

صادقی و همکاران (۱۴۰۴): به بررسی تاثیر مولفه‌های اخلاقی بر قضاوت‌های ۳۸۵ نفر از اعضای جامعه حسابداران رسمی در سال ۱۴۰۰ پرداختند. روش: پژوهش ازلحاظ هدف، تحقیقی کاربردی بوده که با استفاده از نرم افزار PLS فرضیات تحقیق موردبررسی قرار گرفتند. یافته‌های نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین متغیرهای تحقیق اثر مثبت و معنادار وجود دارد و مولفه‌های اخلاقی ضریب تأثیر نزدیکی بر قضاوت حسابرسی دارند

امین پور حسن کیاده و همکاران (۱۴۰۳): به بررسی تاثیر ویژگی‌های شخصیتی حسابرسان شامل سرمایه روانشناختی و خودارزیابی بر دلبستگی شغلی، سپس تاثیر دلبستگی شغلی بر رفتار ناکارآمد حسابرسی پرداختند. فرضیه‌ها بر اساس روش تحلیل مسیر و به کمک نرم افزار لیزرال مورد بررسی قرار گرفته است. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که هر دو ویژگی شخصیتی سرمایه روانشناختی و خودارزیابی تاثیر مثبت و معناداری بر دلبستگی شغلی دارد. همچنین بین دلبستگی شغلی و رفتار ناکارآمد حسابرسی رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

سالمی و همکاران (۲۰۲۳): به بررسی تأثیر ویژگی‌های مدیریتی بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری با استفاده از سیستم استنتاج عصبی فازی تطبیقی^۱ (ANFIS) برای توسعه یک سیستم توصیه سرمایه‌گذاری شخصی شده پرداختند. نتایج تحقیق، پتانسیل ANFIS را برای شخصی‌سازی توصیه‌های سرمایه‌گذاری بر اساس داده‌های ورودی نشان می‌دهد.

هرمانسون، جانسون و لیو (۲۰۲۲): در پژوهشی با عنوان «رسانه پیام است: کانال‌های یادگیری، سواد مالی و مشارکت در بازار سرمایه»، به بررسی تأثیر کانال‌های یادگیری بر مشارکت در بازار سهام پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که سواد مالی اثر تعدیل‌کننده قابل توجهی دارد: تعاملات به اهمیت

به ما امکان می‌دهد تا نسبت به جهان اطراف آگاهی پیدا کنیم و یاد بگیریم که مسائل را حل کنیم. به عبارت روشنتر، هوش یک ظرفیت شناختی است که امکان کسب دانش، یادگیری و چگونگی حل مسأله و مشکلات را فراهم می‌کند سازمان‌های با هوش، توان ذهنی خود را نیز همانند توان فیزیکی‌شان افزایش می‌دهند (زارعی و همکاران، ۱۳۹۴).

طبق نظر گاردنر، هوش توانایی فردی برای حل مسئله بواسطه سازگاری ایده‌های جدید با ایده‌های از قبل آموخته‌شده می‌باشد. چنین هوشی، فرصت‌های مختلفی برای یادگیرنده بوجود می‌آورد تا توانایی حل مسئله‌اش را نشان دهد (کوبوت، ۲۰۱۱). از جمله ابعاد مهم هوش می‌توان به هوش سازمانی و هوش رقابتی اشاره کرد.

مفهوم هوش، بیش از ۲۰۰۰ سال قدمت دارد. هوشمندی سازمانی آغاز اندیشیدن مدیران است (آلبرشت، ۲۰۰۳). بررسی پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد که هوشمندی سازمانی به افزایش مزیت رقابتی و کاهش هزینه‌های تولید و ایجاد قابلیت‌های نوآورانه در عملکرد سازمان‌ها منجر می‌شود. مک مستر (۱۹۹۶)، هوش سازمانی را توانایی سازمانها در جمع‌آوری دانش‌های موجود در راستای بازتولید دانش می‌داند. وی در این پژوهش عوامل تولید دانش و نوآوری را بر هوش سازمانی تأثیرگذار دانسته است (رضاییان و باقری، ۱۳۹۵). فقدان هوش سازمانی ممکن است از زوایای مختلفی نمایان باشد از جمله آگاهی نداشتن یا عدم درک درست تغییرات محیطی، پاسخ‌گند به مشکلات و مسائل، سیاست‌ها و تصمیم‌گیری‌های غیرمنسجم و غیرکارآمد، عدم یادگیری از تجربه‌ها، ظرفیت محدود نوآوری، عدم تمرکز بر ارتباط و عمل (وریار، ۲۰۱۳)

در خلال سال‌های اخیر، هوشمندی رقابتی نیز به یکی از مفاهیم مهم مدیریت تبدیل شده و با فرهنگ سازمان‌ها و شرکت‌های پیشرو عجین گشته است (محمودی، غفاری، محمدی و رفیعی، ۱۳۹۳). رویکرد نوین به هوش رقابتی بعد از جنگ جهانی دوم پدیدار گردید و از دهه ۸۰ اهمیتی ویژه یافت. از این دهه، بسیاری از افراد سعی کردند تا مفهوم هوش رقابتی را تعریف کنند (دهقان و همکاران، ۱۳۹۴) هوشمندی رقابتی به عنوان یک ابزار مدیریت راهبردی و یکی از سریع‌ترین زمینه‌های رشد کسب و کار دنیا به شمار می‌رود؛ که در سطح جهان و در بین شرکت‌ها به سرعت رو به رشد و گسترش بوده و در حال تبدیل به معیاری است که بتواند مدیران شرکت‌ها و سازمان‌ها را در اخذ تصمیمات هوشمندانه یاری دهد (سهرابی و یزدان پناه، ۱۳۹۵).

¹ Adaptive Neuro-Fuzzy Inference System

تعاملی یادگیری از طریق رسانه‌ها و سواد مالی برای مشارکت افراد در بازار سهام اشاره می‌کند

برتل^۱ (۲۰۲۲)؛ به بررسی تأثیر سوگیری‌های شناختی بر تصمیم‌گیری افراد حرفه‌ای در چهار حوزه شغلی (مدیریت، مالی، پزشکی و قانون)، پرداخت. نتایج پژوهش حاکی از این است که ده‌ها سوگیری شناختی بر تصمیم‌گیری‌های متخصصان در این چهار حوزه تأثیرگذار است که اعتماد به نفس بیش از حد مکررترین سوگیری است. دوم، سطح سوگیری به نوع فعالیت مرتبط است.

خادمی و همکاران (۱۴۰۲)؛ به بررسی تأثیر هوش رقابتی بر شاخص‌های عملکرد سنج مبتنی بر کارت امتیازی متوازن با نقش تعدیلی سبک‌های تصمیم‌گیری مدیران شرکت‌های کوچک و متوسط پرداختند. نتایج پژوهش «آنها بیانگر این بود که هوش رقابتی و سبک‌های تصمیم‌گیری مدیران بر عملکرد مالی و غیرمالی شرکت‌های کوچک و متوسط تأثیر مثبت و معناداری دارد؛ اما تأثیر تعدیل‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری مدیران بر رابطه بین هوش رقابتی و عملکرد مالی و غیرمالی مورد تأیید واقع نشد.

کریمی و حسنی (۱۴۰۲)؛ به بررسی تأثیر هوش مالی بر تصمیم‌گیری مدیران بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج مورد تأیید این ارتباط بود.

فخار و جهانشاد (۱۴۰۲)؛ اقدام به ارزیابی روابط بین خود شیفتگی مدیران، انتخاب سبک‌های رهبری و تصمیم‌گیری در حسابداری نمودند. یافته‌های پژوهش نشان داد که خودشیفتگی مدیران بر سبک رهبری تحول‌گرا در حسابداری-در مقایسه با عمل‌گرا-تأثیر بیشتری داشته است؛ همچنین مشاهده گردید که خودشیفتگی مدیران بر سبک تصمیم‌گیری اجتنابی در مقایسه با سایر انواع سبک‌های تصمیم‌گیری تأثیر بیشتری داشته است. علاوه بر این، خودشیفتگی مدیران بر سبک رهبری عمل‌گرا و سبک رهبری تحول‌گرا و سبک‌های تصمیم‌گیری (شهودی، وابستگی، عقلایی، آبی، اجتنابی)، در تعیین استراتژی تجاری شرکت‌ها، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، مدیریت سود و کیفیت گزارش‌گری مالی تأثیرگذار است.

بالاسوبرامنیان و اسپرینگر (2020) به بررسی این امر پرداختند که آیا ادراکات متورم از سواد مالی بر تصمیم‌گیری مالی تأثیر می‌گذارد یا خیر؟ بر اساس نتایج سواد مالی درک شده و تحصیلات مالی، تأثیر معناداری بر قدرت پیش‌بینی رفتارهای مالی دارند. کسانی که درک متورم از سواد مالی دارند، بیش‌تر احتمال دارد که پرداخت‌های وام مسکن را به تعویق بیندازند و

رفتارهای بانکی ضعیفی داشته باشند. بر اساس نتایج کسانی که نقاط کور ندارند تصمیمات مالی بهتری می‌گیرند. تفاوت بین افراد با و بدون نقاط کور در بین افراد با تحصیلات و درآمد بالاتر آشکارتر است.

مورگان و گانگ لانگ (2020) در پژوهشی به بررسی تأثیر سواد مالی بر شمولیت مالی و رفتار پس انداز در لائوس پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که سواد مالی تأثیر مثبت بر شمولیت مالی و رفتار پس انداز خانوارها دارد. خانوارهایی با سواد مالی بالاتر، پس انداز بیشتری به صورت رسمی و غیررسمی انجام می‌دهند. اما خانوارهای دارای سواد مالی کم، تمایل کمتری به پس انداز دارند.

عاصی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر سواد مالی بر اساس مدل بومی سواد مالی سرمایه‌گذاران خرد بازار سرمایه ایران" به اندازه‌گیری سواد مالی سرمایه‌گذاران خرد پرداختند. نتایج آزمون فرضیات در مدل‌های ساختاری و با آماره آزمون t استودنت نشان داد که همه فرضیات این مطالعه به غیر از ویژگی‌های محیطی و دموگرافی، در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید میشوند.

رستگار و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان "ارائه مدل پیش‌بینی تشخیص فرصت‌های کارآفرینی" و با استفاده از روش تحلیل مسیر و پرسشنامه‌ای خود گزارشی متشکل از خرده مقیاس‌های سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات، تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه و هوشیاری کارآفرینانه به بررسی نقش سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات بر فرصت‌های کارآفرینانه در میان ۳۷۳ نفر از دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه شیراز پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که سواد فناوری اطلاعات به صورت غیرمستقیم به واسطه ابعاد هوشیاری کارآفرینانه (پویش و جستجو، و همکاری و ارتباط) بر تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه تأثیر دارد

بانیر و شوارز (2018) در پژوهشی به بررسی تأثیر دانش مالی واقعی و دانش مالی درک شده بر ثروت مالی پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد سواد مالی بیشتر، ثروت بیشتری را به همراه دارد و آموزش عالی موجب تقویت قابل توجه این تأثیر برای زنان می‌شود، لیکن در خصوص آقایان چنین نیست. همچنین اعتماد به نفس بیشتر، ثروت بیشتری را برای مردان به ارمغان می‌آورد در حالی که در خصوص زنان این عامل تأثیر قابل توجهی ندارد.

لوساردی و میچل (2014) سواد مالی را به عنوان توانایی فرد برای پردازش اطلاعات اقتصادی و تصمیم‌گیری آگاهانه در

¹ Berthet

مثبت بین فقدان کنترل بر نفس و بیسوادی مالی با عدم پرداخت بدهی گزارش شده می‌باشد.

الکساندرا کاروالو و همکاران (2012) پژوهشی را تحت عنوان «خودمختاری و ICT در آموزش محیط زیست» انجام دادند. آنها هدف از پژوهش خود را استقلال و خودمختاری در پرداختن به آموزش محیط زیست، استفاده از ICT برای پرورش درک پیچیدگی محیط زیست و همچنین ساخت نوع جدیدی از دانش و آگاهی زیست محیطی اعلام کردند. نتایج نشان داد که با توجه به این که ICT نقش بسیار مهمی در فرایند یادگیری بازی میکند، موجب پرورش استقلال مربیان و دانش‌آموزان در آموزش محیط زیست می‌شود.

والستا (2011) در پژوهشی تحت عنوان «استفاده از ICT در موضوعات محیط زیست» به بررسی استفاده از ICT در درس‌های مربوط به محیط زیست در دوره سه ساله اول دبستان در جمهوری اسلونی پرداخت. نتایج نشان داد که در میان ابزارهای ICT، معلمان اغلب از کامپیوتر استفاده میکردند. همچنین موانع به‌کارگیری ICT از دید معلمان شامل: تجهیزات قدیمی، کمبود وقت و متناسب نبودن تجهیزات بود.

۴- روش تحقیق

پژوهش حاضر از حیث هدف، کاربردی و از منظر نحوه گردآوری داده‌ها در دسته تحقیقات توصیفی قرار دارد. این پژوهش به لحاظ ارتباط بین متغیرها از نوع علی می‌باشد. جامعه پژوهش مدیران شرکت‌های بوری و روش نمونه‌گیری در دسترس با استفاده از فرمول کوکران می‌باشد. بر این اساس تعداد ۳۱۹ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. جمع‌آوری داده‌ها و سنجش متغیرهای پژوهش از طریق پرسشنامه‌های استاندارد شامل پرسشنامه نمره تصمیم مالی قوی، سواد مالی عینی، سواد مالی درک شده، سواد ICT عینی، سواد ICT درک شده، هوش سازمانی و هوش رقابتی؛ و پس از بومی‌سازی با کمک اساتید راهنما و مشاور و خبرگان مالی و روان‌شناسی؛ صورت پذیرفته است. پرسشنامه‌های نمره تصمیم مالی، سواد مالی عینی و سواد مالی درک شده بر اساس پژوهش بالاسوبرامنیان و اسپرینگر (۲۰۲۰)؛ پرسشنامه سواد ICT عینی بر اساس پژوهش کاتز و مکین (۲۰۰۷)؛ پرسشنامه سواد ICT درک شده بر اساس پژوهش ویلفرد لو و الان یین (۲۰۱۵)؛ پرسشنامه هوش سازمانی بر اساس پژوهش آلبرشیت (۲۰۰۳) و هوش رقابتی بر اساس پژوهش گلدستون (۲۰۰۹) استخراج شده است. به منظور برآورد مدل و تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش از روش معادلات ساختاری با رویکرد PLS استفاده شده است که بر اساس آن،

مورد برنامه‌ریزی مالی، انباشت ثروت، مدیریت بدهی و حقوق بازنشستگی تعریف می‌کنند و به منظور ارزیابی چنین توانایی، مجموعه‌ای از سوالات مبتنی بر سه اصل اساسی حسابداری و دانش انجام محاسبات مربوط به نرخ بهره، درک تورم و درک ریسک‌پذیری طراحی کردند که در حال حاضر به عنوان یک استاندارد در ادبیات موضوع شناخته شده است.

دیانتی دیلمی و حنیفه زاده (۱۳۹۴) در پژوهشی به بررسی سواد مالی خانواده‌های تهرانی و عوامل مرتبط با آن در نمونه‌ای به تعداد ۴۱۰ خانوار تهرانی پرداختند. یافته‌های پژوهش آنها حاکی از عدم وضعیت مطلوب سواد مالی و نیازمند بهره‌مندی از راهنمایی متخصصانی با عنوان "مشاور مالی خانواده" می‌باشد و لذا آموزش و اطلاع‌رسانی به عنوان راهکارهای اولیه توسط نهادهای دولتی و یا موسسات علمی و همچنین جامعه حسابداری پیشنهاد گردید.

زارعی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان "تأثیر هوش سازمانی بر عملکرد سازمان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های بازاریابی" به بررسی میزان تأثیر هوش سازمانی بر عملکرد سازمان با توجه به ظرفیت‌های بازاریابی در شرکتهای کوچک و متوسط در شهر اهواز پرداختند در این تحقیق با استفاده از مدلسازی معادلات ساختاری (SEM) به بررسی روابط علی بین متغیرها پرداخته شده است. نتایج حاصله نشان میدهد هوش سازمانی به طور غیرمستقیم و از طریق ظرفیت‌های بازاریابی تأثیر معناداری بر عملکرد سازمان دارد.

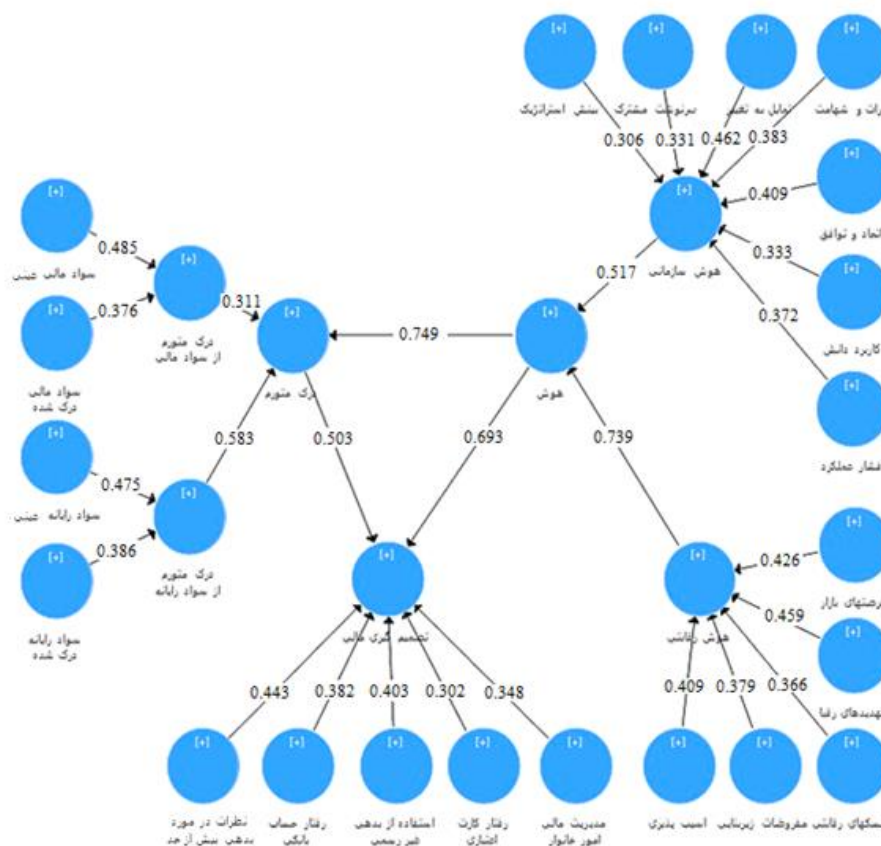
دهقان و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان "نگرش هوش رقابتی مدیران و مزیت رقابتی" به بررسی ارتباط ابعاد پنجگانه هوش رقابتی مدیران (تهاجمی، هجومی، فعال، واکنشی و غافلان) با مزیت رقابتی (کاهش هزینه و تمایز) در هتل‌های شهر شیراز صورت پرداختند. نتایج برآزش مدل با استفاده از الگوی معادلات ساختاری و تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که مدیران صنعت هتلداری شهر شیراز، دارای نگرش‌های "تهاجمی" و "هجومی" می‌باشند که رابطه معناداری بین این دو نگرش و استراتژی‌های "کاهش هزینه" و "تمایز" وجود دارد. نتایج تحقیق میتواند به مدیران صنعت هتلداری برای رسیدن به مزیت رقابتی با در نظر گرفتن اهمیت نگرش‌های مذکور کمک شایانی کند.

گاترگود (2012) در پژوهشی با عنوان "خودکنترلی، سواد مالی و مصرف‌کنندگان بیش از حد بدهی"، به رابطه خودکنترلی، سواد مالی و استفاده بیش از حد مصرف‌کنندگان بریتانیا از اعتبار بدهی میپردازد. نتایج پژوهش وی حاکی از وجود ارتباط

۵- برآورد مدل

نتایج روایی تحقیق حاضر در نمودار (۱) ارائه شده است. بار عاملی متغیرها از ۰/۳ بالاتر است؛ در نتیجه مولفه‌های پژوهش از بار عاملی مناسبی برخوردار است. در ادامه به بررسی پایایی و نرمالیتی شاخص‌های تحقیق پرداخته شده است.

ابتدا مقادیر موردها از طریق برآورد ترکیب دقیق خطی متغیرهای پنهان از نشانگرهای تجربی خود محاسبه می‌شود. وزن‌های مورد استفاده برای تعیین مقادیر موردها به صورتی محاسبه می‌شوند که بیش‌ترین واریانس مفید برای پیش‌بینی متغیرهای وابسته از روی متغیرهای مستقل را شامل شود.

نمودار ۱: بار عاملی متغیرهای مکنون

جدول ۱: پایایی و نرمالیتی شاخص‌های تحقیق

متغیرها	شاخص‌های پایایی		نتیجه
	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب	
درک متورم	۰.۹۳۲	۰.۹۲۷	توزیع داده‌ها نرمال است.
سواد مالی عینی	۰.۹۲۲	۰.۹۲۶	توزیع داده‌ها نرمال است.
سواد مالی درک شده	۰.۹۰۲	۰.۹۴۴	توزیع داده‌ها نرمال نیست.
سواد رایانه عینی	۰.۸۲۶	۰.۸۸۷	توزیع داده‌ها نرمال است.
سواد رایانه درک شده	۰.۸۹۴	۰.۹۰۶	توزیع داده‌ها نرمال است.
درک متورم از سواد رایانه	۰.۹۱۱	۰.۹۳۲	توزیع داده‌ها نرمال است.
تصمیم‌گیری مالی مدیران	۰.۸۳۹	۰.۷۶۴	توزیع داده‌ها نرمال نیست.
مدیریت مالی امور خانوار	۰.۹۵۱	۰.۹۴۶	توزیع داده‌ها نرمال است.
رفتار کارت اعتباری	۰.۹۴۰	۰.۹۵۵	توزیع داده‌ها نرمال است.
استفاده از بدهی غیر رسمی	۰.۹۴۱	۰.۹۵۹	توزیع داده‌ها نرمال نیست.

متغیرها	شاخص‌های پایایی			نتیجه
	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب	آماره z	
رفتار حساب بانکی	۰.۸۴۲	۰.۹۰۲	۱.۰۳۱	توزیع داده‌ها نرمال است.
نظرات در مورد بدهی بیش از حد	۰.۹۴۱	۰.۹۵۹	۱.۰۲۷	توزیع داده‌ها نرمال است.
هوش	۰.۹۲۹	۰.۹۵۱	۰.۹۸۴	توزیع داده‌ها نرمال است.
هوش رقابتی	۰.۸۵۶	۰.۷۵۶	۲.۰۸۹	توزیع داده‌ها نرمال نیست.
فرصت‌های بازار	۰.۸۷۰	۰.۸۶۵	۱.۲۴۴	توزیع داده‌ها نرمال است.
تهدیدهای رقبا	۰.۸۶۱	۰.۸۷۴	۰.۸۴۱	توزیع داده‌ها نرمال است.
ریسک‌های رقابتی	۰.۸۶۱	۰.۸۷۷	۱.۴۸۱	توزیع داده‌ها نرمال است.
مفروضات زیربنایی	۰.۷۷۰	۰.۸۲۵	۰.۸۳۷	توزیع داده‌ها نرمال است.
آسیب‌پذیری	۰.۸۶۱	۰.۸۷۷	۰.۸۳۴	توزیع داده‌ها نرمال است.
هوش سازمانی	۰.۸۵۰	۰.۸۷۶	۰.۷۹۹	توزیع داده‌ها نرمال است.
فشار عملکرد	۰.۷۸۳	۰.۶۹۲	۱.۶۹۶	توزیع داده‌ها نرمال نیست.
کاربرد دانش	۰.۹۱۳	۰.۹۶۸	۱.۴۰۲	توزیع داده‌ها نرمال است.
اتحاد و توافق	۰.۹۰۴	۰.۹۱۷	۰.۹۴۸	توزیع داده‌ها نرمال است.
جرات و شهامت	۰.۹۰۵	۰.۹۲۱	۱.۶۶۹	توزیع داده‌ها نرمال نیست.
تمایل به تغییر	۰.۸۰۸	۰.۸۶۶	۰.۹۴۳	توزیع داده‌ها نرمال است.
سرنوشت مشترک	۰.۹۰۵	۰.۹۲۱	۰.۹۴۰	توزیع داده‌ها نرمال است.
بینش استراتژیک	۰.۸۹۳	۰.۹۱۳	۰.۹۰۰	توزیع داده‌ها نرمال است.

مأخذ: نتایج تحقیق

نتایج بررسی ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی مرکب نشان داد که مقادیر این شاخص‌ها برای همه متغیرهای پنهان، بیش‌تر از ۰/۷ است و بنابراین پایایی ابزارهای اندازه‌گیری با استفاده از این دو شاخص هم تأیید شد (هنسلر و همکاران^۱ ۲۰۱۱؛ هیر ۲۰۱۷). با توجه به اینکه بعضی شاخص‌های تحقیق نرمال نیستند استفاده از حداقل مربعات جزئی کارایی بالاتری نسبت به مدل‌های معادلات ساختاری دارد. در ادامه نتایج رویکرد حداقل مربعات جزئی ارائه شده است. نمودار شماره (۲)، با عنوان نمودار ضرایب مسیر، به بررسی ضریب مسیر متغیرها و میزان تأثیر هریک از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته می‌پردازد. مقدار ضریب مسیر در بازه ۱- و ۱ قرار دارد. هر چه این مقدار به صورت مثبت بیش‌تر باشد، نشان‌دهنده تأثیرگذاری بیش‌تر متغیر مستقل بر متغیر وابسته است. نتایج این بخش به شرح ذیل است. سواد مالی عینی ۰/۳۹۴- و سواد مالی درک شده ۰/۱۱۷- بر درک متورم از سواد مالی اثر گذارند. سواد رایانه عینی ۰/۱۷۳- و سواد رایانه درک شده ۰/۰۸۶- بر درک متورم از سواد ICT اثر گذارند. درک متورم از سواد رایانه ۰/۲۲۶ و درک متورم از سواد مالی به اندازه ۰/۲۸۴ بر درک متورم اثر گذارند. مدیریت مالی امور خانوار ۰/۰۸۳؛ رفتار کارت اعتباری ۰/۳۰۹؛ استفاده از بدهی

غیر رسمی ۰/۱۸۸-؛ رفتار حساب بانکی ۰/۱۹۴ و نظرات در مورد بدهی بیش از حد ۰/۰۸۵ بر تصمیم‌گیری مالی مدیران تأثیر دارند. فشار عملکرد ۰/۱۹۹؛ کاربرد دانش ۰/۱۸۴؛ اتحاد و توافق ۰/۲۷۱؛ جرات و شهامت ۰/۲۰۵؛ تمایل به تغییر ۰/۱۴۳؛ سرنوشت مشترک ۰/۱۳۹ و بینش استراتژیک ۰/۱۷۴ بر هوش سازمانی اثر گذارند. فرصت‌های بازار ۰/۰۹۴؛ تهدیدهای رقبا ۰/۲۷۴؛ ریسک‌های رقابتی ۰/۱۶۸؛ مفروضات زیربنایی ۰/۰۸۸ و آسیب‌پذیری ۰/۱۶۹ بر هوش رقابتی اثر گذارند. هوش رقابتی ۰/۳۷۰ و هوش سازمانی ۰/۴۶۲ بر متغیر هوش تأثیر دارند. درک متورم بر تصمیم‌گیری مالی ۰/۳۸۸- و هوش به ترتیب بر درک متورم ۰/۶۰۳- و بر تصمیم‌گیری مالی مدیران ۰/۴۸۵ تأثیر دارد. ضریب تعیین، میزان تبیین واریانس متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد. نتایج ضرایب تعیین در جدول شماره (۲)، آورده شده است.

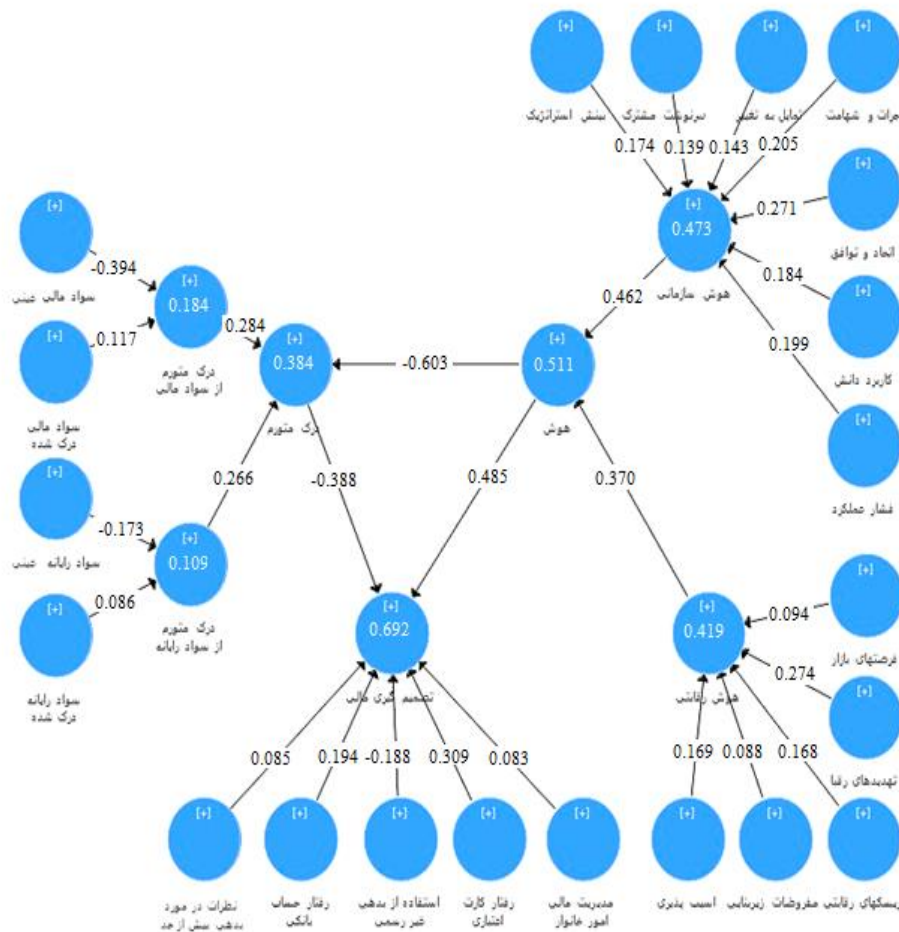
ضریب تعیین تعدیل شده متغیر تصمیم‌گیری مالی مدیران بیان می‌کند که بیش از ۶۹ درصد از تغییرات تصمیم‌گیری مالی مدیران تحت تأثیر متغیرهای مورد مطالعه در پژوهش است و مابقی عواملی هستند که در مدل در نظر گرفته نشده است. معناداری ضرایب مسیر مکمل بزرگی و جهت علامت ضریب

نتایج بررسی ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی مرکب نشان داد که مقادیر این شاخص‌ها برای همه متغیرهای پنهان، بیش‌تر از ۰/۷ است و بنابراین پایایی ابزارهای اندازه‌گیری با استفاده از این دو شاخص هم تأیید شد (هنسلر و همکاران^۱ ۲۰۱۱؛ هیر ۲۰۱۷). با توجه به اینکه بعضی شاخص‌های تحقیق نرمال نیستند استفاده از حداقل مربعات جزئی کارایی بالاتری نسبت به مدل‌های معادلات ساختاری دارد. در ادامه نتایج رویکرد حداقل مربعات جزئی ارائه شده است. نمودار شماره (۲)، با عنوان نمودار ضرایب مسیر، به بررسی ضریب مسیر متغیرها و میزان تأثیر هریک از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته می‌پردازد. مقدار ضریب مسیر در بازه ۱- و ۱ قرار دارد. هر چه این مقدار به صورت مثبت بیش‌تر باشد، نشان‌دهنده تأثیرگذاری بیش‌تر متغیر مستقل بر متغیر وابسته است. نتایج این بخش به شرح ذیل است. سواد مالی عینی ۰/۳۹۴- و سواد مالی درک شده ۰/۱۱۷- بر درک متورم از سواد مالی اثر گذارند. سواد رایانه عینی ۰/۱۷۳- و سواد رایانه درک شده ۰/۰۸۶- بر درک متورم از سواد ICT اثر گذارند. درک متورم از سواد رایانه ۰/۲۲۶ و درک متورم از سواد مالی به اندازه ۰/۲۸۴ بر درک متورم اثر گذارند. مدیریت مالی امور خانوار ۰/۰۸۳؛ رفتار کارت اعتباری ۰/۳۰۹؛ استفاده از بدهی

^۱ Henceler et al

و ۹۹ درصد این مقدار به ترتیب با حداقل آماره t ۶۴/۱، ۹۶/۱ و ۵۸/۲ مقایسه می‌شود.

بنای مدل می‌باشد. چنانچه مقدار بدست آمده بالای حداقل آماره در سطح مورد اطمینان در نظر گرفته شده باشد، آن رابطه یا فرضیه تأیید می‌شود. در سطح معناداری ۹۰ درصد، ۹۵ درصد

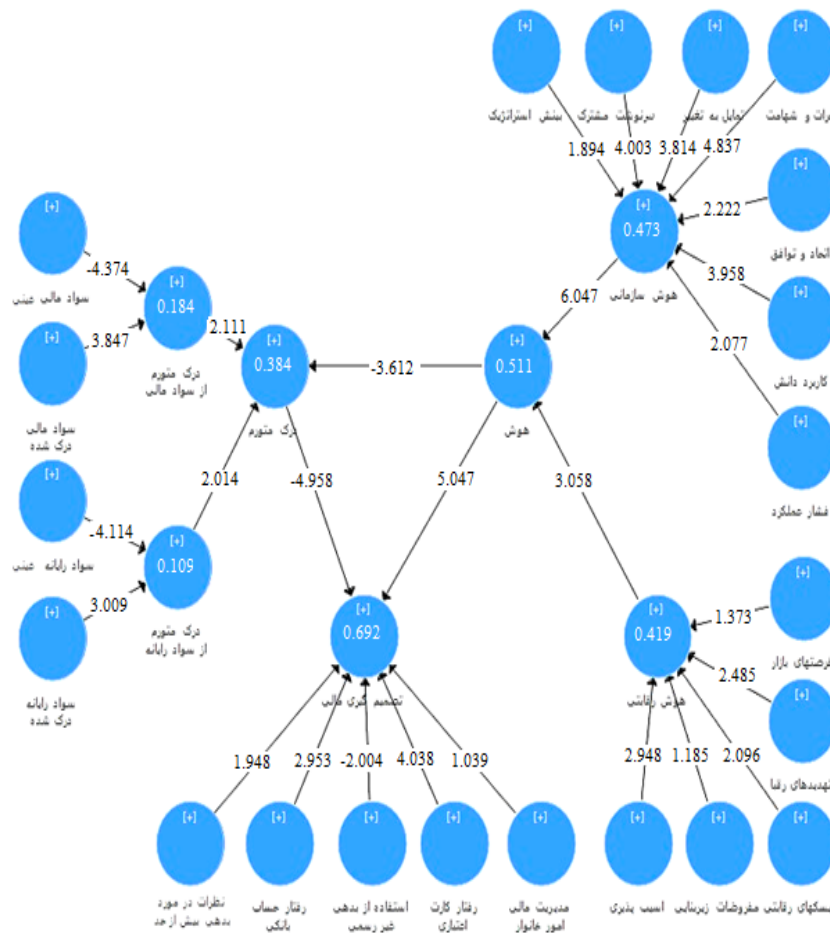

نمودار ۲: نمودار ضرایب مسیر

مأخذ: نتایج تحقیق

جدول ۲: ضریب تعیین

شاخص	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
درک متورم از سواد مالی	۰.۱۸۴	۰.۱۸۲
درک متورم از سواد رایانه	۰.۱۰۹	۰.۰۹۴
درک متورم	۰.۳۸۴	۰.۳۶۸
تصمیم‌گیری مالی مدیران	۰.۶۹۲	۰.۶۸۹
هوش	۰.۵۱۱	۰.۵۰۲
هوش سازمانی	۰.۴۷۳	۰.۴۵۷
هوش رقابتی	۰.۴۱۹	۰.۴۰۱

نمودار ۳: معناداری ضرایب مسیر

R² و میانگین شاخص‌های افزونگی قابل محاسبه است و طبق فرمول زیر محاسبه می‌شود.

$$GOF = \sqrt{= \text{average}(AVE)^2 * R^2}$$

با توجه به مقدار بدست آمده برای GOF به میزان ۰/۳۸۰ بوده که در حدود مقدار پیشنهادی متوسط وتزلس و همکاران (۲۰۰۹)، یعنی ۰/۳۸۰ که نشان می‌دهد، برازش کلی مدل قوی می‌باشد و لذا برازش کلی مدل تأیید می‌شود. مقدار مطلوب ریشه دوم میانگین مربعات باقیمانده حداکثر ۰/۰۸ است. نتایج بدست آمده از این شاخص نشان داد که مقدار آن برابر با ۰/۰۲۹ گزارش شد که مقداری مطلوب است و بنابراین برازش مناسب مدل کلی تأیید می‌شود.

نمودار شماره (۳)، معناداری ضرایب مسیر را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج بدست آمده از این نمودار. آماره t برای تمام روابط بیش‌تر از ۱/۹۶ بود که می‌توان نتیجه گرفت، ارتباط بین تمام متغیرها در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار گزارش شد (P-Value ≤ 0.05). مهم‌ترین شاخص برازش مدل در تکنیک حداقل مجذورات جزئی شاخص GOF است این شاخص توسط تننهاوس^۱ و همکاران (۲۰۰۴)، ابداع گردید و طبق فرمول زیر محاسبه می‌شود.

$$GOF = \sqrt{= \text{average}(\text{communality})^2 * R^2}$$

وتزلس^۲ و همکاران (۲۰۰۹)، سه مقدار ۰/۱۰؛ ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی نموده‌اند. این شاخص با استفاده از میانگین هندسی شاخص

² Wetzels

¹ Tangney

جدول ۳: نتایج برازش مدل کلی

متغیر	ضریب تعیین	مقادیر اشتراکی	GOF	ریشه دوم میانگین مربعات باقیمانده
درک متورم از سواد مالی	۰.۱۸۴	۰.۶۸۹	۰.۳۸۰	۰.۰۲۹
درک متورم از سواد رایانه	۰.۱۰۹	۰.۶۸۴		
درک متورم	۰.۲۸۴	۰.۴۸۲		
تصمیم‌گیری مالی مدیران	۰.۶۹۲	۰.۷۳۸		
هوش	۰.۵۱۱	۰.۴۸۱		
هوش سازمانی	۰.۴۷۳	۰.۵۴۳		
هوش رقابتی	۰.۴۱۹	۰.۵۶۳		

۶- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

قضاوت و تصمیم‌گیری شاخه‌ای از روانشناسی شناختی است که برای محققین حسابداری نیز جالب توجه می‌باشد مدیران و رهبران هر روز تصمیمات مختلفی می‌گیرند که شامل به اشتراک‌گذاری اطلاعات، تجزیه و تحلیل داده‌ها، توسعه ایده‌های تازه، ارزیابی دوره‌های مختلف عمل و اجرای سیاست‌ها می‌شود. قضاوت‌های تصمیم‌گیرندگان، تجزیه و تحلیل و درک آنها از اطلاعات را تعیین می‌کند. اموری همچون ادراک، حافظه، مفهوم‌سازی، یادگیری، استدلال کردن، تصمیم‌گیری، تصور کردن و... همگی مواردی هستند که دانشمندان علوم شناختی می‌کوشند مکانیزم‌های شناختی و ذهنی مرتبط با هر یک را بیابند و تحلیل کنند.

در این تحقیق به بررسی هوش و نیز یکی از انواع خطاهای سوگیری مهم موثر بر تصمیم‌گیری با عنوان درک متورم پرداخته شد. نتایج این تحقیق حاکی از نقش مهم خطاهای سوگیری بر تصمیم‌گیری‌های فردی مدیران و بازتاب آن در شرکتها می‌باشد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که بیش‌تر مدیران از روش‌های ذهنی یا شهودی در تصمیم‌گیری بهره می‌برند. با توجه به نقش خطاهای رفتاری بر فرآیند تصمیم‌گیری، یکی از سؤالات مهم در این حوزه این است که آیا باید نگرش مدیران را نسبت به خطاهای رفتاری تعدیل کرد و یا باید آن را کاملاً تغییر داد.

بر اساس نتایج مدل حداقل مربعات جزئی درک متورم از سواد مالی و سواد رایانه موجب افزایش درک متورم شده و این تأثیر در درک متورم (۰/۲۸۴)، از سواد مالی قوی‌تر از درک متورم از سواد رایانه (۰/۲۶۶)، است. بر اساس نتایج هوش رقابتی و هوش سازمانی بر متغیر هوش تأثیر مثبت و معناداری دارند و این تأثیر در هوش سازمانی (۰/۴۶۲)، قوی‌تر از هوش رقابتی (۰/۳۷) است. درک متورم بر تصمیم‌گیری مالی مدیران بوسیله تأثیر منفی و معناداری (۰/۳۸۸-)، دارد؛ همچنین بر اساس نتایج تأثیر هوش بر تصمیم‌گیری مالی مدیران تأثیر مثبت و معنادار (۰/۴۸۵) و بر درک متورم تأثیر منفی و معناداری (۰/۶۰۳-) دارد.

دارد. با توجه به اینکه تحقیقی در راستای موضوع حاضر به صورت کاملاً مشابه وجود ندارد؛ به صورت کلی می‌توان بیان داشت نتایج تحقیق حاضر موید نتایج تحقیقات صادقی و همکاران (۱۴۰۴)؛ امین پور حسین کیاده و همکاران (۱۴۰۳)؛ سالمی و همکاران (۲۰۲۳)؛ هرمانسون، جانسون و لیو (۲۰۲۲)؛ برتلت (۲۰۲۲)؛ خادمی و همکاران (۱۴۰۲)؛ کریمی و حسنی (۱۴۰۲)؛ فخار و جهان‌شاد (۱۴۰۲)؛ بالاسوبرامانیا و اسپرینگر (۲۰۲۰)؛ مورگان و گانگ لانگ (۲۰۲۰)؛ عاصی و همکاران (۱۳۹۹)؛ رستگار و همکاران (۱۳۹۸)؛ بانیر و شوارز (۲۰۱۸)؛ لوساردی و میچل (۲۰۱۴)؛ دیانتی دیلمی و حنیفه زاده (۱۳۹۴)؛ زارعی و همکاران (۱۳۹۴)؛ دهقان و همکاران (۱۳۹۴)؛ گاترگود (۲۰۱۲)؛ الکساندرا کاروالو و همکاران (۱۲۲۰)؛ والسنا (۲۰۱۱) است.

با توجه به نتایج بدست آمده، تدوین یک برنامه جامع در حوزه مدیریت خطای تصمیم‌گیری مدیران توصیه می‌گردد و لازم است به منظور اصلاح خطاهای رفتاری، خطاهایی که به تقویت مطلوب تصمیم‌گیرنده منجر می‌شوند، پذیرفته شوند و خطاهایی که به تضعیف تصمیم‌گیری منجر می‌شوند، تعدیل شوند. لذا بر اساس نتایج تحقیق پیشنهادات زیر قابل ارائه است.

- با توجه به افزایش روزافزون خطاها و پیامدهای روحی، روانی، اقتصادی و اجتماعی متعاقب آن، فرهنگ‌سازی و اجرای فرهنگ مدیریت خطا به عنوان یک اولویت راهبردی سیاستگذاران و مجریان باید به مدیران آموزش داده شود.
- کنترل خودشیفتگی مدیران ضروری به نظر می‌رسد؛ زیرا این مدیران برای نمایش عملکرد مالی مطلوب در کوتاه‌مدت به دینفعان، بیش‌تر به سمت‌وسوی فعالیت‌های مرتبط با مدیریت سود سوق پیدا می‌کنند؛ پیشنهاد می‌شود در سازمان‌ها با پیاده‌سازی راه‌کارهای روان‌شناسی موجود و ایجاد فرهنگ انتقادپذیری (به عنوان یکی از راه‌حل‌های کاهش خودشیفتگی)، از این

حوزه می‌تواند با طراحی سناریوهای مختلف دیدگاه واضح‌تری از نحوه ارتباط و فرآیند اثرگذاری مابین متغیرها در اختیار محققین قرار دهد.

فهرست منابع

امین پور حسن کیاده، آریا، مرادزاده فرد، مهدی، شکری چشمه سبزی، اعظم و حسینی، سید حسین (۱۴۰۳) سرمایه روانشناختی، خودارزیابی، دلبستگی شغلی و رفتار ناکارآمد حسابرسی، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۱۳/ شماره ۵۲ (پیاپی ۵۲) / دی ۱۴۰۳

پورکریم، یعقوب، جبارزاده، سعید، بحری ثالث، جمال و قلاوندی، حسن (۱۳۹۹)، تاثیر فراشناخت و خطاهای شناختی بر قضاوت و تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران: نقش تعدیلی افشای اختیاری، نشریه علمی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، سال سیزدهم، شماره ۴۶، تابستان ۱۳۹۹.

دهقان، نبی اله، بذرافشان، مرتضی و رشیدی، محمدرضا، "نگرش هوش رقابتی مدیران و مزیت رقابتی (مورد مطالعه صنعت هتلداری شهر شیراز)، دو فصلنامه علمی - پژوهشی کاوشهای مدیریت بازرگانی، سال هفتم (بهار و تابستان ۱۳۹۴)، شماره ۱۳، صص ۲۵-۵۱

دیانتی دیلمی، زهرا؛ حنیفه زاده، محمد؛ بررسی سطح سواد مالی خانواده‌های تهرانی و عوامل مرتبط با آن، فصلنامه علمی پژوهشی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، ۱۳۹۴، تابستان، شماره ۲۶، صص ۱۱۵-۱۳۹.

رجب زاده، آرمین و اسمعیل پور، احسان. (۱۳۹۵)، بررسی ارتباط بین سواد اطلاعاتی کارکنان و خلاقیت سازمانی (مطالعه موردی: شرکت سیمکات آذربایجان)، فصلنامه مدیریت اطلاعات و دانش شناسی، دوره: ۳، شماره: ۳.

رستگار، احمد، بیرانوند، علی، آهن ورز، زهرا (۱۳۹۸)، "ارائه مدل پیش‌بینی تشخیص فرصت‌های کارآفرینی با توجه به نقش سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات" رهیافت، شماره ۷۴، تابستان ۱۳۹۸

رضاییان، علی، باقری، روح اله (۱۳۹۵)، "هوشمندی سازمانی در بستر شبکه‌های دانش" چشم انداز مدیریت بازرگانی، شماره ۲۷ - پاییز ۱۳، صص ۱۴۱-۱۵۸

رهنمای رودپشتی، فریدون. و یزدانی، شهره (۱۳۸۸)، کاربرد تئوریهای روانشناسی در حسابداری، پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، دوره اول شماره چهارم، صص ۲۶-۱

سویه رفتاری جلوگیری شود. به این ترتیب، برای انتخاب، انتصاب و ارتقای مدیران و رهبران سازمان باید استقرار نظام متمرکز گزینش و شفافیت در فرآیند صورت گیرد.

- با توجه به شدت اثرگذاری رفتارهای درک متورم بر تصمیم‌گیری پیشنهاد می‌گردد؛ با راه‌اندازی سامانه‌ی پایش و رتبه‌بندی خطاهای سوگیری مدیران شرکت‌های بورسی؛ اقدام به رتبه‌بندی سطح سوگیری مدیران نمایند. ابزارهای هوش مصنوعی نیز که در عصر حاضر توسعه بالایی یافته‌اند در تجزیه و تحلیل این داده‌ها می‌توانند، نقش مثر ثمری ایفاء نمایند.

- در نظر گرفتن مشوق‌های مادی و معنوی برای مدیران و کارکنان دارای عملکرد بهتر از نظر تصمیم‌گیری اخلاقی و نیز در نظر گرفتن تنبیه‌ها و جریمه‌های متناسب برای تصمیم‌گیری‌های غیر اخلاقی نظیر پارتی بازی، اختلاس افشاء اطلاعات محرمانه و ...

- کاهش تصمیمات یا رفتارهای غیر اخلاقی ناشی از مشکلات مالی از طریق ایجاد فرصت افزایش درآمد، اعطای وام و دیگر تسهیلات به مدیران به صورت محرمانه و انفرادی

- تلاش مستمر برای شکل‌گیری فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اخلاقی شرکت و تقویت وفاداری و تعهد مدیران نسبت به شرکت

- برای به حداقل رساندن میزان پاسخ احساسی در تصمیمات از اقداماتی همچون واگذاری تصمیم‌گیری به زمان دیگر استفاده کنند و با سرکوب کردن برخی احساسات غیرواقعی و دور شدن از شرایط احساسی و الفاء کردن یک حالت احساسی ضد احساسات فعلی مانع از تأثیرگذاری احساسات بر تصمیمات خود شوند.

- در تصمیم‌گیری به نظر سایرین، به شکل شورایی و اجماعی توجه کنند تا در دام تعصب و احساسات فردی گرفتار نشوند و با استفاده از مشاوران متخصص و اتخاذ تصمیماتی بر مبنای گزارش‌های بی‌طرفانه جامعه علمی، باعث کم کردن نقش احساسات فردی در تصمیم‌گیری خود شوند

در تحقیقات آتی پیشنهاد می‌گردد، محققین به بررسی مباحثی چون مخاطره اخلاقی و انتخاب بد در سوگیری تصمیم‌گیری مالی مدیران بپردازند؛ همچنین بررسی این تحقیق در سطح حسابداران و حسابرسان شرکت نیز پیشنهاد می‌گردد. استفاده از الگوی نظریه بازی‌ها در حوزه مدل‌سازی سوگیری مالی مدیران نیز در این

ملی الکترونیکی دستاوردهای نوین در علوم مدیریت و حسابداری، تهران

میرزایی، مریم؛ شیرازیان، زهرا؛ بررسی نقش شمولیت مالی و سواد مالی بر ارزش درک شده از سرمایه گذاری از دیدگاه سرمایه گذاران بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، ۱۳۹۸، بهار، شماره ۴۱، ص ص ۱.

Agarwal, S., & Mazumder, B. (2013). Cognitive abilities and household financial decision making. *American Economic Journal: Applied Economics*, 5(1), 193-207. <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/app.5.1.193>

Alexandra Carvalho, D. S. Ana Sevilla, P. & Rafael Seiz, O. (2012). Autonomy and ICT in environmental education. *Review Quarterly Journal Of Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 46, 1343 - 1347

Balasubramnian, Bh and Springer Sargent, C (2020). "Impact of inflated perceptions of financial literacy on financial decision making" [J. Econ. Psychol. 80 (2020) 102306] *Journal of Economic Psychology*, Volume 82, January 2021, Pages 102343

Carlin, B. I., & Robinson, D. T. (2012). What does financial literacy training teach us? *Research in Economic Education*, 43(3), 235-247. <https://doi.org/10.1080/00220485.2012.686385>.

De Mesa, D., Irlenbusch, B., Reyniers, D. (2008). Financial capability: A behavioral economics perspective. *Financial Services Authority Report No. 69*, Accessed on Dec21, 2019, <https://www.fca.org.uk/publication/research/fsa-crpr69.pdf>.

Falletta, S., and Combs, W. (2018). The organizational intelligence model in context a comparative analysis and case profile. *OD Practitioner* 50, 22-29.

Fernandes, D., Lynch, J. G., Jr., & Netemeyer, R. G. (2014). Financial literacy, financial education, and downstream financial behaviors. *Management Science*, 60(8), 1861-1883. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2013.1849>.

Gathergood, J., & Weber, J. (2014). Self-control, financial literacy and the co-holding puzzle. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 107, 455-469. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2014.04.018>.

Gathergood, J., & Weber, J. (2017). Financial literacy, present bias and alternative mortgage products. *Journal of Banking & Finance*, 78, 58-83. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2017.01.022>.

Hermansson, C, Jonsson, S, , Liu, L. (2022) The medium is the message: Learning channels, financial literacy, and stock market participation, *International Review of Financial Analysis*

Korner, C. (2005). Concepts and misconceptions in comprehension of hierarchical graphs. *Learning and Instruction*, 15(4), 281-296. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2005.07.003>.

زارعی، عظیم، فارسی زاده، حسین، سیاه سرایینی کجوری، محمدعلی و دهقانی سلطانی، مهدی (۱۳۹۴) " تأثیر هوش سازمانی بر عملکرد سازمان با بهره‌گیری از ظرفیتهای بازاریابی" پژوهشنامه ی مدیریت اجرایی، سال هفتم، شماره ی سیزدهم، نیمه ی اول ۱۳۹۴

سهرابی، رویا و یزدان پناه، احمدعلی، (۱۳۹۵). ضرورت توجه به هوش رقابتی و هوشمندی استراتژیک در مدیریت بازاریابی، چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین مدیریت، اقتصاد و حسابداری.

صادقی، محمدصادق، مهر آذین، علیرضا، شورورزی، محمدرضا و مسیح آبادی، ابوالقاسم (۱۴۰۴)، تأثیر مولفه های اخلاقی بر قضاوت حسابرسان، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۱۴/ شماره ۲ (پیاپی ۵۴) / تابستان ۱۴۰۴

عاصی، مهرداد، چیرانی، ابراهیم و فرحبد، فرزین (۱۳۹۹)، بررسی عوامل مؤثر بر سواد مالی بر اساس مدل بومی سواد مالی سرمایه‌گذاران خرد بازار سرمایه ایران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال پانزدهم، شماره ۵۷، بهار ۱۴۰۱، صص ۵۳۱-۵۷۸

عباسی، مسلم. پیرانی، ذبیح، درگاهی، شهریار. و آقاوردی نژاد، شبنم (۱۳۹۳)، ارتباط بین نارسایی شناختی و نارسایی هیجانی با تعلل ورزی تصمیم‌گیری در دانشجویان، آموزش در علوم پزشکی، دوره چهاردهم، صص ۹۱۵-۹۱۰

عمورضایی، سعید، اسلامی مفیدآبادی، حسین، ابراهیمی شقاقی، مرضیه (۱۴۰۲)، بررسی تأثیر مؤلفه های روانشناختی و الزامات شغلی بر عملکرد مدیران مالی با توجه به نقش میانجی فناوریهای مالی، نشریه حسابداری و شفافیت، سال اول، زمستان ۱۴۰۲، شماره ۲، صفحه ۸۶-۱۰۸

کابلی، رضا، بنی مهد، بهمن، محمدی ملقرنی، عطا الله (۱۴۰۴)، خودشیفتگی مدیران، بنیان های اخلاقی و درک از مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۱۴/ شماره ۱ (پیاپی ۵۳) / بهار ۱۴۰۴

کریمی، محدثه و حسنی، زهرا، (۱۴۰۲)، تأثیر هوش مالی بر تصمیم‌گیری مدیران بورس تهران، نهمین کنفرانس بین‌المللی علوم مدیریت و حسابداری، تهران.

محمودی، محمدتقی. غفاری نیکوجانقانی، فرزانه. محمدی، سیما و رفیعی، سوسن. (۱۳۹۳)، هوش رقابتی و نقش آن در تصمیم‌گیری‌های منابع انسانی، اولین همایش

- Kruger, J., & Dunning, D. (1999). Unskilled and unaware of it: How difficulties in recognizing one's incompetence lead to inflated self-assessments. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(6), 1121–1134. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.77.6.1121>.
- LaBorde, P. M., Mottner, S., & Whalley, P. (2013). Personal financial literacy: Perceptions of knowledge, actual knowledge and behavior of college students. *Journal of Financial Education*, 39(3/4), 1–30. <https://www.jstor.org/stable/i23608643>.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and Evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5–44. <https://doi.org/10.1257/jel.52.1.5>.
- Muller, D. A., Bewes, J., Sharma, M. D., & Reimann, P. (2007). Saying the wrong thing: Improving learning with multimedia by including misconceptions. *Journal of Computer Assisted Learning*, 24(2), 144–155. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2729.2007.00248.x>.
- Porter, M., & Miller, V. (1991). How Information Gives You Competitive Advantage. *Harvard Business Review*
- Prayitno, S., & Tubastuvi, N. (2022). Analysis of The Effect of Competence, Motivation, Knowledge, Participation and The Use of Information Technology on Financial Management Performance (Empirical Study on the Management of School Operational Assistance at Madrasah in Cilacap Regency). In *Proceedings of the 3rd International Conference of Business, Accounting, and Economics, ICBAE*, 7(8), 10–11. doi: 10.4108/eai.10-8-2022.2320847
- Sloman, S. (1996). The empirical case for two systems of reasoning". *Psychological Bulletin*, 119(1), 3–22. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.119.1.3>.
- Timo Gnamb, (2021), The development of gender differences in information and communication technology (ICT) literacy in middle adolescence, *Computers in Human Behavior* 114 (2021) 106533
- Vlasta, H. (2011). The use of ICT in the environmental studies subject. *Review Quarterly Journal Of Procedia Social and Behavioral Sciences*. 15 (2011) 3855–3860
- Veryard, R. (2013). Building organizational intelligence. <https://leanpub.com/orintelligence>
- Vieira, E. F. S. (2012). What do we know about financial literacy? A literature review. *Marmara Journal of European Studies*, 20(2), 23–38.
- Wilfred W. F. Lau Allan H. K. Yuen (2015) Factorial invariance across gender of a perceived ICT literacy scale, *Learning and Individual Differences* 41 (2015) 79–85
- Wilson, M, Scalise, K, Gochyyev, P, (2015) Rethinking ICT literacy: From computer skills to socialnetwork settings , *Thinking Skills and Creativity* , journal homepage: <http://www.elsevier.com/locate/ts>

Accounting Knowledge & Management Auditing

Vol. 15/ No. 60/ Winter 2026

Identifying factors affecting the financial decisions of managers with an emphasis on organizational intelligence and competitive intelligence and an inflated perception of literacy

Samira Saraei

Ph.D. Candidate in Accounting, Faculty of Economics and Accounting, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran.

Fatemeh Sarraf

Associate Prof, Department of Accounting, Faculty of Economics and Accounting, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran.

Mohsen Hamidian

Associate Prof, Department of Accounting, Faculty of Economics and Accounting, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran.

Abstract

Things like perception, memory, reasoning, decision-making, etc. are all things that cognitive scientists try to find and analyze cognitive and mental mechanisms related to each. The aim of the current research is to identify the factors influencing the financial decisions of managers with an emphasis on organizational intelligence and competitive intelligence and the inflated perception of literacy. In this article, the role and position of organizational intelligence and competitive intelligence and inflated perception of literacy as a cognitive bias on managers' decisions have been investigated. The current research method is based on the purpose of the research and the method of data collection.

The statistical population is the managers and auditors of the companies accepted in the Tehran Stock Exchange. The data were collected using a questionnaire. In order to estimate the model and analyze the data, the structural equation approach has been used. The research findings show. All general and partial indicators of the model were at an acceptable level; Therefore, the collected data supported the developed theoretical model to a great extent. Overall, the results of this research indicate the important role of bias errors on the individual decisions of managers and its reflection in companies.

Keywords: organizational intelligence, competitive intelligence, inflated perceptions, literacy, Financial decisions.